

Dr. F. ZBAŠNIK:

Zlat.

II.

Zlat v nevarnosti.

lat, ki mu ga je bil dal birmanski boter, Peterčku ni bil denar, ampak bil mu je dragocena svetinja. Često je poprosil mater, da bi mu ga pokazala. In kadar ga je držal v roki, ali pa je pred njim na mizi ležal, je s svetim spoštovanjem zrl vanj, obenem pa se spominjal botrovih besed. »Da, doktor moram postati, doktor!« je zabičeval ob takih prilikah sam sebi in delal trdne sklepe, da ne odneha prej, preden se ne izpolni botrova želja.

Nekoč se je bil pri neki igri dlje časa zamudil, kakor mu je bila dovolila mati. Ko mu je očitala, da se ni prišel o pravem času učiti, je vzel njene očitke tiho nase in jo zaprosil: »Dajte mi, mati, da bom imel zlat vedno pri sebi, pa se kaj takega nikoli več ne zgodi! Ako bom imel zlat pri sebi, bom vedno na to mislil, da se moram učiti, mnogo učiti, ako hočem, da postanem doktor in imeniten gospod, kakor je rekel boter. Vidite, mati, tukajle v žepu od telovnika bi ga nosil.«

»Da mi ga izgubiš!« je ugovarjala mati.

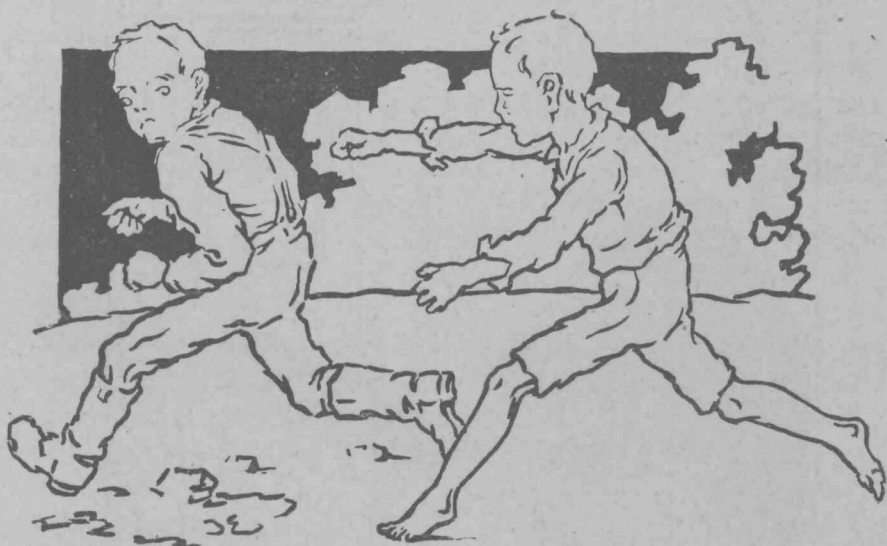
»Ne izgubim ga, mati! Vedno bom posegal v žep, da se prepričam, če ga še imam, obenem pa se bom vselej domislil, da se ne smem nikjer predolgo zamuditi.«

Mati je še nekoliko ugovarjala, naposled se je pa le dala prepovoriti, ker se ji je zdelo, da ne bo napačno, ako bo imel Peterček nekaj s seboj, kar ga bo vedno spominjalo na njegove dolžnosti. In res se od tistih dob ni nikoli več pripetilo, da bi Peterček ne bil prišel o pravem času domov — nasprotno, često je bil celo prej doma, kakor ga je mati pričakovala in mu je bilo naročeno. Časih je kar sredi igre obstal, pomislil nekaj, potem pa se poslovil od svojih tovarišev. Nekoč, ko ga je neka igra posebno mikala in je čutil, da zmaga je izkušnja nad njegovo voljo, je stopil nekoliko na stran, vzel zlat iz žepa in uprl svoje oči vanj, kakor bi se hotel nasrkati moči iz žarkov, ki jih je kresalo solnce iz zlata.

A tedaj se je zgodilo nekaj nepričakovanega. Eden izmed dečkov, ki se je igral z njim in ki je vse to opazil, je nenadoma skočil k njemu,

mu iztrgal zlat iz roke in pobegnil. Peterček se je spustil prestrašen v tek za njim in ni odjenjal prej, dokler ga ni dohitel. Oklenil se ga je z obema rokama in mu izkušal izviti ugrabljeni zlat. In dasi je bil po narodi slabotnejši od nasprotnika, se je vendar s tako silo boril, da so onemu že pohajale moči.

Da pa bi si pomagal iz stiske, je začel porednež na vso moč vpiti in kričati, kakor da bi bil on napaden in bi se njemu godila krivica. Ljudje so na vpitje prihiteli skup in začeli povpraševati, kaj imata med seboj in zakaj sta se sprijela. A preden je mogel Peterček vso stvar pojasniti, je že oni pokazal zlat, venomer ponavljajoč: »To mi hoče vzeti, to mi hoče vzeti!«

Mladi hudobnež je bil sin meščanskega veljaka, zato je imel kmalu vse ljudi na svoji strani. Nekdo je celo Peterčka udaril s pestjo, udaril tako močno po glavi, da se mu je stemnilo pred očmi in se je skoro zgrudil. In od vseh strani so vpili nanj, da je razbojnik in da ga čaka še smrt na vešalih. »Taki so, vidite, ti berači!« je kričal oni, ki ga je bil udaril, »boljši ljudje že niso več varni pred njimi!«

Ko si je Peterček nekoliko opomogel od prvega strahu, se je na glas razjokal. Povedal je, da je zlat njegov in da mu ga je oni iztrgal iz rok. Toda nihče ni verjel njegovim besedam. »Odkod neki boš imel ti zlat denar!« so se mu rogali. »Kvečjemu, če si ga ukradel, kar bi ti bilo prav podobno!«

Peterček je bil v šoli najboljši in najpridnejši učenec, a prav zaradi tega je imel mnogo zavistnikov in sovražnikov. Zakaj ljudje so na svetu, ki mislijo, da bi siromak niti nadarjen ne smel biti!

Naposled je prijel nekdo Peterčka trdo za roko in ga vlekel kot kakega zločinca v občinski urad. Tam so ga zaslišavali in pritiskali nanj, da bi priznal svojo pregreho, priznal, da je on tisti, ki si je hotel prisvojiti tujo lastnino. Peterček od samega joka dolgo ni mogel izpregovoriti nobene besede. A potem je vendar povedal: »Moj je zlat! Boter mi ga je dal!« — »Kateri boter?« je vprašal nekdo. Ko pa je povedal še botrovo ime, so se navzočni na glas zagrohotali. »Pa vsaj

tisti lačni penzionist na zlatih ne sedi! ... Ta je pa dobra! Lagati pa res znaš! Zdaj lahko vemo, da si ti tat, zakaj kdor laže, tudi krade!« —

Tisti trenutek pa so se odprla vrata in Peterčkov birmanski boter je stopil v pisarnico. Bil je zvedel, kaj se je zgodilo, in na vso moč je hitel, da reši Peterčka sramote. Smeh se je takoj podel, ko je boter z odločnim glasom poudaril, da mu je res on dal zlat. In nihče se ni drznil, da bi ga bil vprašal, kje ga je on dobil, ker so vsi dobro vedeli, da je poštenjak. Boter se pa tudi ni nikogar nič bal. Neustrašeno je očital občinskemu uradniku: »Kako morete osumničiti takega grdega

dejanja dečka, ki v šoli ne velja le za najbolj talentiranega učenca, ampak se odlikuje tudi po svojem lepem vedenju!« — Ko je to izrekel, je prijel Peterčka za roko in ga odvedel, ne da bi si bil upal kdo še kaj črhiniti. Šla pa sta zdaj najprej na dom onega malopridneža, ki mu je bil odnesel zlat, da ga zahtevata nazaj. Mati njegova ju je sprejela jako neprijazno. Videlo se ji je, da bi rada potegnila s svojim hudobnim sinčkom. »Mislim, da se v naši hiši pa že prej najde kaj takega, kakor pri takihle, kakor je ta!« je rekla, kazoč na Peterčka. Boter pa je odvrnil: »O tem zdaj ne govorimo! Midva sva prišla samo to iskat, kar je najinega! Ako ne dobiva izlepa, nastopiva pa drugo pot!«

Oče dečkov, ki je bil preudarnejši od svoje soproge in je vedel, da bi imelo za njegovega sina lahko prav slabe posledice, ako bi se preveč razvedelo, kaj je zagrešil, ga je pozval s trdim glasom: »Pokaži, kje imaš tisto!«

Z izpodmuljenim pogledom je deček segel v žep in privlekel zlat na dan. Oče mu ga je vzel in ga izročil botru. Mati pa se je jezila na svojega moža: »Tak si! Rajši daš tujemu prav, kakor svojemu!« — Boter se za vse to ni zmenil. Potegnil je Peterčka za sabo in odšla sta. Spotoma pa je omenil: »Tako bi ti bil moj dar skoro v nesrečo! Kdo ve, kaj bi se bilo iz tega spletlo, če bi jaz ne bil več živ! A nekoliko si tudi sam kriv! Take stvari se ne smejo nikoli razkazovati!«

»Saj nisem! Samo pogledati sem hotel svoj zlat!«

»No, prav, ampak vpričo drugih se tudi kaj takega ne sme! Marsikdo je že življenje izgubil zaradi tega, ker je lahkomišno izdal, da kaj ima. Človek mora biti previden, zakaj pohlepa in hudobije je na svetu povsod dostil!«

Od tistih dob je zlat zopet hranila mati. Tudi Peterčku se je zdelo pametneje tako.

Peterčkov boter je bolj in bolj bolehal. Bilo je sredi zime, ko je nekega dne poslal po njegovo mater. Podal ji je roko in rekel: »Drugo jesen bo fant zrel za srednje šole. Večkrat sem govoril z učitelji in vsi so tega mnenja, da bi moral študirati.«

»Kako naj bi jaz uboga vdova zmogla kaj takega!« je vzdihnila mati.

Boter je malo pomolčal, potem pa nadaljeval s slabotnim glasom: »Z mano gre h koncu! To dobro vem, da hodil več ne bom. Napravil sem testament in določil Petra za svojega dediča. O imetju pri meni seveda ne more biti govora, toda nekaj je le še tu. Ako se prodajo knjige in pohištvo, se nemara vendarle izkupi toliko, da bo zadostovalo za prvo leto. Pozneje se pa že kako naredi! Ako ostane Peterček tak, kakršen je sedaj, ga Bog ne zapusti! Niso samo hudobni, ampak tudi dobri ljudje na svetu! Prepričan sem, da drugje ne bo imel toliko zoprnikov, kakor jih ima med domačini, ki mu zavidajo njegovo nadarjenost.«

Mati se je ginjena zahvalila in s solznimi očmi poslovila od svojega in sinovega dobrotnika.

Nekako osem dni po tem sestanku pa je Peterčkov boter izdihnil svojo blago dušo.

Otroci na grobu matere.

(V spomin dobri ženi Mariji.)

Predraga naša mamica,
zakaj si nas že zapustila?
Zakaj ta hladna jamica
za vekomaj te nam je skrila?!

Zaprle so se ti oči,
ki gledale so nas ljubeče
in večkrat žalosti, skrbi
utrinjale so se solzeče.

Roké, nogé, ki so za nas
marljivo delale, trpele,
otrpnjene za večni čas
zdaj v grobu bodo ti trohnele!

A ptičji spev in vrtni cvet
za nas več nimata veselja,
ker ti odmrta si za svet
in je zaman ta naša želja:

Dom pogorišče se nam zdi,
odkar med nami ti ne bivaš;
jedi več nimajo slasti,
ker ti jih z nami ne uživaš.

Na vrtu cvetke nam cveto,
ki si jih plela, zalivala;
na drevju ptičice pojo,
ki si jih rada poslušala.

Oj mamica, oj mamica,
kako si dobra, blaga bila!
Zato številna množica
k pokopu tebe je spremila.

Kako bi stregli ti lepó,
če živa bi se k nam vrnila!
Ljubezen naša z nego to
vse rane bi ti zacelila!

A v večni si odšla pokoj,
mi pa v neozdravljivi boli
s solzami zremo za teboj
in te ne zabimo nikoli!

Fr. Rojec.